

e vonatkozásban is a baleseti kár súlyosságát fokozó körülmény. Ezeknek figyelembevételével az ítéletábra további szakértői bizonyítás felvétele nélkül is helyesnek fogadta el az elsőbírósági orvosszakértő értékelését és az elsőbíróság által megállapított azt a tényállást, hogy a felperes balesetokozta keresőképeségcsökkenése 1944. augusztus 1. napjától 1944. október 31. napjáig 35%-os volt, 1944. november 1. napjától pedig 25%-os.

(Bpesti tábla P. XVIII. 4425/1947. — 1947. szeptember 16. Dr. Moizer elnök, dr. Moesonoky előadó.)

H I T E L J O G

RENDELETEK

A kamat mértékének megállapítása. (12.680/1947. Korm. — M. K. 246. sz.)

A kormány közzéteszi az Országos Hitelügyi Tanácsnak az 5610/1931. M. E. számú rendelet (R. T. 1477. oldal) 7. §-ában reá ruházott hatáskörben az 1947. évi október hó 13. napján tartott ülésében hozott 3/1947. számú alábbi határozatát:

I.

(1) Az Országos Hitelügyi Tanács a bírói úton érvényesíthető kamat legmagasabb mértékét általában a tőkének évi 11%-ában állapítja meg. A Pénzüntézet Központ I. kúriájába tartozó pénzüntézeteknek kölcsönkövetelései után — a (2) bekezdésben meghatározott váltóleszámitási kamattétel kivételével — a bírói úton érvényesíthető kamat legmagasabb mértékét a Tanács évi 10%-ban állapítja meg.

(2) A bírói úton érvényesíthető kamat legmagasabb mértékét a Tanács a bank- és pénzváltóügyletekkel iparszerűen foglalkozó bejegyzett cégek egymás közötti váltóleszámitásainál

1. ha a váltót a Pénzüntézet Központ vagy a Pénzüntézet Központ I. kúriájába tartozó pénzüntézet számítja le, évi 7%-ban,

2. ha a váltót az Országos Szövetkezeti Hitelintézet a tagjai sorába tartozó pénzüntézetnek számítja le, évi 8,5%-ban,

3. egyébként évi 8%-ban állapítja meg.

II.

Ez a határozat az 1947. évi november hó 1. napján lép hatályba és egyidejűleg a Tanácsnak a 24.940/1946. M. E. számú rendelettel (M. K. 1947. R. T. 10. oldal) közzétett 1/1946. számú határozatának I. része hatályát veszti.

A német tulajdonban volt részvényeknek a Szovjet-unió részére való kiszolgáltatása tárgyában 9040/1946. M. E. számú rendelet hatálya alá eső részvénytársaságok egyes jogviszonyainak szabályozásáról szóló 10.540/1947. Korm. számú rendelet (M. K. 196. sz.) hatálya ideiglenesen felfüggesztetik. A felfüggesztés megszűnésének időpontját a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg. (12.920/1947. Korm. — M. K. 247. sz.)

JOGGYAKORLAT

628. I. Megtámadás kényszer címén. Az államadó behajtási jogának érvényesítése egyéb célok megvalósítására joggal való visszaélés, tehát jogtalan. II. Passzív legitimáció a megtámadás érvényessége iránti perben. Szerződésnek kényszer okából való érvénytelenítésének és az eredeti állapot helyreállításának harmadik személyekkel szemben csak akkor van helye, ha a szerződést lényegében a harmadik személy részére kötötték.

Özv. M. A.-né felperes, az A. r. t. I. r. alperes és a Kincsár II. r. alperes ellen azon az alapon indít pert, hogy az E. lapkiadó r. t. részvényeit kényszer hatása alatt adta el az I. r. alperesnek, aki a II. r. alperes érdekében járt el. A kényszer abban állott, hogy 1939-ben az akkori pénzügyminiszter avégből, hogy az E. konszern részvényei a kormány kezére kerüljenek, adóvizsgálatot folytatott az E. lapok ellen és a vizsgálatot követő biztosítási végrehajtással lehetetlenre tette az E. konszernnek, hogy folyó kötelezettségeit teljesítse, alkalmazottait fizesse, — ingóságait eltranszferálta, a bankokat a hitelnyújtástól eltiltotta, mindez pedig megszűnt abban a pillanatban, midőn a megtámadott szerződésre vonatkozó előszerződés létrejött. A Kúria közben szóló ítéletet hoz.

Az adók bevallásának ellenőrzése, a hibák kiigazítása, az adók kivetése, az adózási alap eltitkolásában

rejlő törvénysértések megtorlása és ebből eredő jogok érvényesítése az államnak kétségtelenül közjogi helyzetből eredő joga. Ezt a jogát azonban csak abban a keretben érvényesítheti, hogy az állami bevételekhez való joga megvalósulhasson azáltal, hogy azt a felet, akit adózási kötelessége teljesítésében mulasztás, vagy vétkeesség terhel, kötelessége teljesítésére szorítja, az esetleges bűncselekményt megtorolja, s hogy ezzel esetleg megelőzze az adóeltitkolás elterjedését, tömeges elkövetését. Nincs azonban az államnak joga ahhoz, hogy az adók behajtásához való jogának érvényesítését valamely egyéb céljai megvalósításának eszközéül használja fel. Amennyiben ezt mégis megteszi, eljárása, még ha egyébként a törvény rendelkezéseinek meg is felel, a joggal való visszaélés tekintete alá esik. A jog szabályai pedig a joggal való visszaélésnek oltalmat nem nyújtanak. Az ennek minősítése alá eső eljárást tehát jogtalanak kell tekinteni.

Megfelel az anyagi jog szabályainak a fellebbezési bíróságnak az a határozata is, amely szerint megállapította a II. r. alperessel szemben is az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereset jogalapját annak ellenére, hogy a II. r. alperes a felperes által megtámadott, semmisnek nyilvánított szerződésben szerződő félként nem szerepel. Elvileg ugyan a szerződésnek kényszer okából való érvénytelenítése és az eredeti állapot helyreállítása csak a szerződő felek között történhetik és ha a szerződésből harmadik személyek jogot szereztek, ezek ellen az adott esetben esetleg származható igények érvényesítése elkülönítetten, tehát külön perben történhetik. Nem áll azonban ez a szabály abban az esetben, ha az ügyletből jogot szerző fél és a harmadik személy érdekei úgy kapcsolódnak egybe, hogy a szerződő fél (ebben az esetben az I. r. alperes) a szerződést tulajdonképpen és lényegében nem is a maga részére, hanem a harmadik személy érdekében és erre való tekintettel kötötte és a szerződésből folyó jogokat ennek (ebben az esetben a II. r. alperesnek) engedte át. Ekkor a helyreállítási kötelezettség a harmadik személyt is terheli.

(Kúria P. IV. 1488/1947. — Dr. Dávid elnök, dr. Hetényi előadó.)

ZENÉBŐL IS

a legjobbat, a legszelebbet

A GYERMEKNEK!

IRSAI VERA:

ZENEI ELŐKÉPZŐ

SÁNDOR FRIGYES:

HEGEDŰMUZSIKA

CZÖVEK ERNA:

ZONGORA ÁBÉCÉ

CZÖVEK ERNA:

3 ÉV ZONGORA-ETŰDJEI

KADOSA PÁL:

12 KIS GYERMEKDARAB ZONGORÁRA

MAJOR—SZELÉNYI:

UT A SZONÁTÁHOZ

SZERVÁNSZKY ENDRE:

SZONATINA ZONGORÁRA

VERESS SÁNDOR:

BILLEGETŐMUZSIKA

CSERÉPFALVI

i.) *Joggal való visszaélés.*

Üzlethelyiséget háztulajdonos *bérenemfizetés okából* bérlőnek tolonházba való letartóztatása idején *mondotta fel*, a perben a bíróság mulasztási ítéletet hozott. A felmondási perben szenvedett jogsérelem folytán megindított *kártérítési perben* a Kuria feloldó ítéletében tisztázandónak tartja, a *lakfelmondási joggal való visszaélés kérdésének* tárgyában, hogy a bérleti szerződés milyen időtartamon állott fenn, mennyi volt a bér, hogy bérlő azelőtt eleget tett-e bérfizetési kötelezettségének, hogy való-e, miszerint a bérlőnek a tolonházban nem állott módjában a perben védekezni, hogy bérbeadó tudott-e vagy kellő gondosság mellett tudhatott-e arról, hogy bérlő ilyen kényszerhelyzetben van, valamint, hogy bérbeadó az új bérleti szerződést különös vagyoni előnyök felhasználása mellett kötötte-e meg. (II/29)

1939-ben az akkori *pénzügyminiszter* abból a célból, hogy az E. lapkiadó *rt. részvényei a kormány kezére kerüljenek* adóvizsgálatot folytatott az *rt. ellen* és biztosítási végrehajtással és a bankoknak hitelnyújtástól eltiltásával *lehetetlenné tette az rt. üzletének továbbvitelét*, amikor is ezen kényszer hatása alatt az *rt. részvényeit eladta I. r. alperesnek, aki a II. r. alperes kincstár érdekében járt el*. Mihelyt a vonatkozó — a perben megtámadott — szerződés létrejött, a kincstár részéről az E. lapkiadó *rt. ellen* folytatott eljárás meg lett szüntetve. Kuria kimondja, hogy *nincs az államnak joga* ahhoz, hogy az *adó behajtásához való jogának* érvényesítését valamely *egyéb célja* megvalósításának *eszközéül* használja fel. Ha ezt mégis megteszi eljárása a *joggal való visszaélés* tekintete alá esik. (II/628)

Az alperes zsidó haszonbérlőjének a haszonbérleti szerződést a *volt „zsidótörvények” alapján* mondotta fel és gyakorolta vele szemben a gazdasági felszerelés megváltása iránti jogát is. A 200/1945. M. E. sz. r. a *volt „zsidótörvényeket” hatályon kívül* helyezte ugyan, azonban nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az azok életbenléte alatt létrejött jogügyletek semmisék. Megerősíti ennek az álláspontnak a helyességét, a jogfosztó rendelkezések folytán elvesztett gazdasági felszerelések ellenértékének követelésére vonatkozólag megjelent 6400/1947. M. E. sz. r. Ezért az alperes terhére abból az okból, hogy a *volt jogfosztó rendelkezések értelmében jogával élt, kártérítési kötelezettség* csak akkor keletkezik, ha a jogügyleteknek megtámadására alkalmas magánjogi jogsértő magatartás a terhére megállapítható, vagyis *ha jogával visszaélt*. (II/520)

előbb az adós *védett gazda-adós* volt, majd pedig a követelés behajtására az *adós rossz vagyoni helyzete* folytán nem volt remény. (C. P. 3111/1944.)

A bírói gyakorlatban kifejlődött jogszabály szerint a hitelező indokolatlan késedelmével elveszti a jogot ahhoz, hogy hosszabb időre *felgyülemlett kamatokat* követelhessen. A kamatkövetelés *elérülését* nem a kamattfizetési kötelezettségnek, hanem a már lejárt kamat fennállásának *elismerése szakítja meg*. (I/144)

9. ELŐZŐ ÁLLAPOT HELYREÁLLÍTÁSA.

1939-ben az akkori *pénzügyminiszter abból a célból*, hogy az E. lapkiadó rt. *részvényei a kormány kezére kerüljenek*, adóvizsgálatot folytatott az rt. ellen és biztosítási végrehajtással a bankoknak hitelnyújtástól eltiltásával *lehetetlenné tette az rt. üzletének továbbvitelét*, amikor is ezen *kényszer hatása alatt* az rt. *részvényeit eladta I. r. alperesnek, aki a II. r. alperes kincstár érdekében járt el*. Mihelyt a vonatkozó — a perben megtámadott — szerződés létrejött, a kincstár részéről az E lapkiadó rt. ellen folytatott eljárás meg lett szüntetve. Kuria kimondja, hogy *nincs az államnak joga ahhoz, hogy az adó behajtásához való jogának érvényesítését valamely egyéb célja megvalósításának eszközéül használja fel*. Ha ezt mégis megteszi, eljárása a *joggal való visszaélés* tekintete alá esik. Megfelel az anyagi jog szabályainak a fellebbezési bíróságnak az a határozata is, amely szerint megállapította II. r. alperessel szemben is az *eredeti állapot helyreállítására irányuló kereset* jogalapját, *annak ellenére, hogy a II. r. alperes a felperes által megtámadott, semmisnek nyilvánított szerződésben szerződő félként nem szerepel*. Elvileg ugyan a szerződésnek kényszer okából való érvénytelenítése és az eredeti állapot helyreállítása csak a szerződő felek között történhetik és ha a szerződésből 3. személyek jogot szereztek, ezek ellen adott esetben esetleg származható igények érvényesítése elkülönítetten, tehát külön perben történhetik. Nem áll azonban ez a szabály abban az esetben, ha az *ügyletből jogot szerző fél és a harmadik személy érdekei úgy kapcsolódnak egybe*, hogy a szerződő fél — I. r. alperes — a szerződést tulajdonképpen és *lényegében* nem is a maga részére, hanem a *harmadik személy érdekében* és erre való tekintettel kötötte és a szerződésből folyó *jogokat ennek* — II. r. alperesnek — *engedte át*. Ekkor a *helyreállítási kötelezettség a 3. személyt is* terheli. (II/628)